

POZOR, PŘIJÍŽDÍ VLAK!

S prvním únorovým dnem jsme otevřeli pro veřejnost výstavu s názvem Pozor, přijíždí vlak! Jedná se o výstavu výroční, upomínající významné jubileum místní dráhy Telč – Slavonice. Slavíme krásných 120 let. Je to i nepatrné zdůraznění, že nejenom výročí s trojkou na konci tvoří dačické dějiny.

Když se podíváme za historií oné dráhy, musíme se dostat již před onen rok 1902. Prvotní krok byl již zahájen roku 1896, kdy došlo k předání projektu lokálky výkonnému výboru v Dačicích. Vybudování železnice mělo zjednodušit jak export výrobků z okolních žulových lomů ale pochopitelně, tak i logistiku místní zemědělské a průmyslové výroby, což má bezpochyby velký podíl na následné industriální proměně našeho města. V očích tehdejšího „obyčejného“ člověka železnice znamenala nové možnosti ve spojení s okolním světem. Nový druh poznání. To vše si uvědomuje i Moravský zemský sněm a poskytuje na výstavbu oné trati subvenci ve výši 290 000 zlatých, což bylo v porovnání s prvotním rozpočtem ve výši 1 770 000 zlatých spíše zanedbatelná částka. Detailní projekt trati Telč – Slavonice po schválení ministerstvem železnic 6. srpna 1898 vypracoval Ing. K. Lukrits. O výstavbu mělo zpočátku zájem dačické městské zastupitelstvo a akční výbor v Dačicích. Koncese na stavbu a provoz dráhy byla nakonec přenechána roku 1898 Akciové společnosti místní dráhy Kostelec-Telč.

Výběrové řízení na stavbu dráhy vyhrála firma J. Kubíček z Prahy, která tuto dráhu dlouhou ca 29 km postavila v rozmezí let 1901 – 1902. Díky mírné zimě zakázku stihli dokončit ještě o 9 měsíců dříve. První slavnostní výkop zahájil radní města Slavonice pan Rambousek 6. 8. 1901 a 7. Září 1902 byla dráha slavnostně otevřena. Lze říci, že samotná stavba byla realizována velmi rychle, obzvláště přihlídneme-li k faktu, že se tehdejší stavebníci s primitivní mechanizací museli vypořádat s nemalými sklony terénu (směrem z Telče k Dačicím klesá trať téměř o 15%, z Dačic do Slavonic stoupá trať místy až o 16%), rovněž bylo zapotřebí vybudovat několik hlubokých zářezů skrze skalní masiv (např. Radkov, Slaviboř), dále došlo na trati Telč – Slavonice k vystavění 11 mostů. Zmíňme alespoň nejdelší most u nedalekého Toužína, který dosahuje délky 30 metrů či nádherný kamenný viadukt u Dolního Bolíkova.

Příjezd prvního vlaku byla událost regionálního významu a 7. září roku 1902 se stalo dnem takřka svátečním. Na novém nádraží očekávalo slavnostní příjezd na stovku lidí z Dačic i širšího okolí. Nástupištní perón i budova byly slavnostně vyzdobeny chvojími a květinami. Samotný vlak byl přivítán provoláním slávy a zpěvem národní hymny „Kde domov můj?“. V rámci takřka minutové zastávce vlaku v Dačicích došlo také k posvěcení vlaku a dráhy místním farářem P. Augustin Pospíšil. Poté, co vlak opustil stanici Dačice a odjel na slavnostní přivítání do Slavonic, proběhly na dačickém nádraží slavnostní projevy. Na počest velkého dne uspořádal spolek Tyl večerní taneční zábavu.

Zmíňme alespoň okrajově, že trať v Dačicích mohla vypadat úplně jinak než dnes. Původní plán totiž počítal s jejím vybudováním na pravém břehu, prakticky téměř za domy obyvatel Antonínské ulice a východní části Palackého náměstí. Proti tomuto plánu protestovalo nemalé množství místních obyvatel i majitel místního velkostatku svob. pán Fridrich Ferdinand Dalberg, jelikož by jim byl dráhou odříznut přístup k řece. Nutno podotknout, že tehdejší řeka Dyje byla odvodním kanálem pro jednotlivé domy, městský i vrchnostenský pivovar, palírnu, sýrárnu a další provozy. Z tohoto důvodu bylo přistoupeno k řešení, jaké známe dnes. K nově vybudované stanici byl roku 1902 postaven silniční most s ocelovou konstrukcí, který byl před pár lety vzhledem ke špatnému technickému stavu

nahrazen mostem stávajícím. Malá část původního mostu našla své místo ve sbírkách městského muzea.

Dačice hrály na trati Telč – Slavonice důležitou roli, jelikož se počítalo s jejich budoucím napojením na trať Jemnice - Moravské Budějovice. Projekt dráhy z Dačic do Moravských Budějovic byl zpracován již v roce 1888. Došlo by k napojení na uvažovanou Jižní magistrálu z Brna do Českých Budějovic a Dačice by se tak staly významným železničním uzlem, nicméně k tomuto záměru bohužel nedošlo a projekt zůstal pouze na papíře.

Na výstavě kromě panelů se samotnou historií a dobovými fotografiemi mohou návštěvníci zhlédnout tematické kresby dačického kreslíře Jiřího Albrechta st., který nám se svým synem zapůjčil také nemalé množství exponátů, které jsou zde k vidění – namátkou lze zmínit drážní semafor, lokomotivní svítilny, ruční návěsti, výrobní štítky vagonů, tabulky označující typ lokomotiv či informativní tabulky z interiéru vlaků. Jako bonus pro potěchu dačických patriotů výstavu obohatila například noční výpravka po místním výpravčím panu Šafránkovi či uniforma ČSD po strojvedoucím Stanislavu Čeloudovi z Dačic. Oběma zapůjčitelům jménem MMAG Dačice velice děkuji.

Výstavou „Pozor, přijíždí vlak!“ jsme úspěšně vjeli do roku 2022. Tento rok na vás čeká mnoho zajímavých výstav a akcí. Bude nám ctí, když se na některé z těchto událostí s vámi shledáme.

Mgr. Martin Rychlík

Eröffnung

der Localbahn

Teltsch—Zlabings.

Die Localbahn mit den Stationen **Teltsch**, **Datschitz** und **Zlabings** und Haltestellen: **Radkau**, **Slejboř**, **Gross-Pantschen**, **Datschitz**, **Petschen**, **Wölking-Sitzgras** wird

am 7. September 1902

dem öffentlichen Verkehre übergeben werden.

Hiebei gelangen die Stationen: **Teltsch** (Anschlussstation der k. k. österr. Staatsbahnen), **Datschitz** und **Zlabings** für den **Gesamtverkehr** (ausgenommen explosive Güter), die Verlade- und Haltestelle **Radkau** für den Personen- und beschränkten Gepäcksverkehr, sowie für den Güterverkehr in Wagenladungen, die Personenhaltestellen: **Slejboř**, **Gross-Pantschen**, **Datschitz**, **Petschen** und **Wölking-Sitzgras** für den Personen- und beschränkten Gepäcksverkehr zu Eröffnung.

Die Fahrkarten an die in den Haltestellen einsteigenden Personen werden mit Ausnahme der Haltestelle **Datschitz** durch das Zugsbegleitungs personale im Zuge ausgegeben. Die Gepäcksabfertigung ab den Haltestellen erfolgt im Nachzahlungswege.

Der Fahrplan der auf der ganzen Localbahnstrecke **Wolframs—Teltsch—Zlabings** verkehrenden Personenzüge ist im besonderen Fahrplanplacate, gültig vom Tage der Betriebseröffnung der Strecke **Teltsch—Zlabings**, ersichtlich.

Prag, im August 1902.

Die k. k. Staatsbahndirection in Prag.

Zahájení dopravy

na místní dráze

Telč—Slavonice.

Tato dráha se stanicemi: **Telč**, **Dačice** a **Slavonice** a zastávkami: **Radkov**, **Slejboř**, **Velký-Pičín**, **Dačice**, **Peč**, **Bolikov-Cizkrajov** bude

dne 7. září 1902

veřejně dopravě odevzdána.

Stanice: **Telč** (přípojná stanice c. k. státních drah), **Dačice** a **Slavonice** budou otevřeny od shora uvedeného dne pro veškerou dopravu (vyjíma třaskaviny), nákladíště a zastávka **Radkov** pro dopravu osobní a pro omezenou dopravu zavazadel, jakož i pro dopravu zboží ve vozových nákladech a osobní zastávky: **Slejboř**, **Velký Pičín**, **Dačice**, **Peč**, **Bolikov-Cizkrajov** pro dopravu osobní a omezenou dopravu zavazadel.

Jízdní lístky pro cestující v zastávkách nastupující, vyjímaje zastávku **Dačice**, vydávati budou průvodčí vlaků ve vlaku. Zavazadla dopravovati se budou ze zastávek proti doplacení poplatků ve stanici dodací.

Jízdní řád osobních vlaků, na trati **Kostelec—Telč—Slavonice** jezdících, obsažen jest ve zvláštním plakátě, ode dne otevření trati **Telč—Slavonice** platným.

V Praze, v srpnu 1902.

C. k. ředitelství státních drah v Praze.